

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 3. september 2024

Sag 9/2024

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Kåre Pihlmann, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Hjørring den 21. november 2022 (JEA-4388/2020) og af Vestre Landsrets 5. afdeling den 2. oktober 2023 (S-2535-22).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt, Lars Hjortnæs, Lars Apostoli og Søren Højgaard Mørup.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om hjemvisning, subsidiært stadfæstelse.

Anklagemyndigheden har påstået skærpelse af straffen samt stadfæstelse af rettighedsfrakendelsen.

Supplerende sagsfremstilling

Af mail af 12. marts 2020 fra X Kommune til Fødevarestyrelsen fremgår:

”Vi har en sag på adressen ...vej, X-by, som vi er udfordret på. Vi har haft ... fra Fødevarestyrelsen med derud for et par år siden, måske er der allerede en sag, der er politianmeldt fra jeres side? Vi tænker der ser meget sølle ud derude. Jeg har sendt en del billeder til ... de sidste par år derfra. Vi tænker at for os at se har dyrene (køer + heste) det væsentligt dårligere end ..., som fornyelig er dømt uegnet til dyr i byretten, den er dog anket til landsretten. Vi vil høre om I har været derude? Eller om I har mulighed for at kigge forbi en dag ved lejlighed. Vi har varslet tilsyn derude den 1. april kl. 13.00. Vi er

dog ramt af, at vi bliver sendt hjem de næste 14 dage, som kommune, så vi ved endnu ikke om vi kan tage derud på det tidspunkt.”

Af dyrlægefaglig udtalelse af 28. april 2020 fra Fødevarestyrelsen til Nordjyllands Politi med foto- og videooptagelser fremgår:

”Dyrlægefaglig udtalelse om hold af kvæg og heste på adressen ...vej, X-by, tilhørende T og A, cvr.nr. ..., politiets j.nr. ...

Baggrund

Undertegnede embedsdyrlæge ... og ..., Veterinær Nord har den 27. april 2020 i forbindelse med opfølgning på anmeldelse, foretaget kontrolbesøg på adressen ...vej, X-by. To betjente fra Nordjylland Politi var med som assistance og overtog siden sagen. ...

Pålæg

Da det blev vurderet, at der var tale om uforsvarlig behandling af dyr jf. dyreværnslovens § 28, stk. 1, blev Politiet skriftligt anbefalet at pålægge ejeren af dyrene følgende:

- Der skulle strøs under dyrene, således at alle dyr fik et rent, tørt og bekvemt liggeareal.

Fristen for anbefalede pålæg var: Straks.

Konklusion

Manglende strøelse/tørt leje

Det blev ved besøget den 28. april 2020 konstateret, at ingen af de i alt 87 fællesopstaldede kreaturer i den gamle kreaturstald og i laden havde adgang til passende tørt lejeareal.

Lægges ovennævnte til grund, finder Fødevarestyrelsen, at Ts kreaturer, ved at gå under de beskrevne forhold ikke har været behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe, ligesom de ikke har været behandlet omsorgsfuldt, herunder huset og passet i overensstemmelse med deres behov. Dyrene har opholdt sig i rum, der ikke har været indrettet på en måde, der har tilgodeset deres behov. Det vurderes, at T har overtrådt dyreværnslovens [fodnote 1: Lovbekendtgørelse nr. 20 af 11. januar 2018 i dyreværnsloven] §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Det kan desuden nævnes at: kreaturer, som er afkom af malkekvæg, skal have adgang til et hvileareal med et underlag af tørt og blødt materiale i overensstemmelse med § 19, stk. 1, jf. § 29 i lov om hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg [fodnote 2: Lovbekendtgørelse nr. 58 af 11. januar 2017 om hold af malkekvæg og afkom af malkekvæg].

Det er Fødevarestyrelsens vurdering, at ovenstående må betegnes som uforsvarlig behandling af dyr, jf. § 28 stk. 1. Da overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv henvises også til § 28, stk. 9.”

I mail af 9. september 2021 skrev Fødevarestyrelsen følgende til Nordjyllands Politi:

”Vet. Nord, Fødevarestyrelsen beder om jeres assistance ved besøg i slagtekalvebesætning, ...vej, X-by efter vi har modtaget en anmeldelse om dyreværn fra Dyrenes beskyttelse. Anmeldelsen er vedhæftet til jeres orientering.

Efter samtale med ... i dag vil vi høre om mulighed for jeres assistance onsdag d. 15. september kl. 9.30 eller senere?”

I anmeldelsen fra Dyrenes Beskyttelse er anført bl.a.:

”Dyrenes Beskyttelse har modtaget en henvendelse vedr. bekymring for dyrene i en besætning. Det forlyder, at der går mange dyr på alt for lidt plads under hygiejnisk kritisable forhold.

Det drejer sig om en besætning, hvor der tidligere har været dyreværnssag ...

Ejendommen består af nogle faldefærdige bygninger, og der er kun ganske lidt jord til ejendommen. Bygningerne er i så dårlig en stand, at det er vanskeligt at forestille sig, at der både er en større besætning på ejendommen og at der også skal bo et ægtepar der. Ifølge CHR er der tale om en slagtekalvebesætning på 95 dyr. Der står nogle få kreaturer i nogle hytter – resten af dyrene kan man ikke se fra vejen.

Det har ikke været muligt at træffe ejer hjemme.

Da vores frivillige var ved ejendommen uden at træffe nogen hjemme, så han, at der stod nogle rundballer på ejendommen. En dag, hvor han kom forbi, stod der ved ejendommen en traktor med påhængsvogn, som var fyldt med gødning. Dermed er der tegn på, at der er dyr på ejendommen, selvom det ikke har været muligt at se dem.

Da det ikke har været muligt for Dyrenes Beskyttelse at tilse dyrene, anmoder vi Fødevarestyrelsen om at tilse kreaturerne.”

Af veterinærfaglig udtalelse af 28. september 2021 fra Fødevarestyrelsen til Nordjyllands Politi med foto- og videooptagelser fremgår:

”Veterinærfaglig udtalelse om hold af kvæg og heste på adressen ...vej, X-by, tilhørende T, CHR. nr. Cvr.nr. Politiets j.nr.

Baggrund

Embedsdyrlæge ... og ..., Veterinær Nord har den 15. september 2021 i forbindelse med opfølgning på anmeldelse fra Dyrenes Beskyttelse, fortaget kontrolbesøg på adressen ...vej, X-by samt på naturareal på ..., X-by. Tre betjente fra Nordjylland Politi var med som assistance og overtog sagen ved kontrollen.

...

Pålæg

Da det under kontrollen blev vurderet, at der var tale om uforsvarlig behandling af dyr jf. dyrevelfærdslovens [fodnote 1: Lovbekendtgørelse nr. 1597 af 8. juli 2021 om dyrevelfærd (dyrevelfærdsloven)] § 40, stk. 1 og 2, blev Politiet skriftligt anbefalet at pålægge ejeren af dyrene følgende:

1. Der straks oprettes tørt leje til alle dyr, således at alle kreaturer og heste kunne ligge tørt på samme tid. Pålæg skulle efterkommes straks.
2. Der sørges for isolering af tyr 31899-06299 fra kreaturer med horn og andre dominerende kreaturer. Pålæg skulle efterkommes straks.
3. Der tilkaldes dyrlæge til tilsyn af følgende dyr: tyr 31380-03021 med øjensygdom, tyr 31899-06299 som var mager og nedstemt, de otte mindste tyre i stalden med opstaldning i første boks til højre samt til de to magre heste for udelukkelse af underliggende sygdom. Det blev anbefalet at pålægget skulle efterkommes inden for to dage efter kontrollen, dvs. senest fredag.
4. Det skal sikres, at kreaturerne ikke får hårafslid og tryksskader i nakke og hals samt på forknæ fra forværkets jerntræmmer og dybstrøelse. Høj dybstrøelse, lavt liggende foderbord samt forværkets udformning havde forårsaget skader på kreaturerne i forbindelse med fodring over længere tid. Pålæg skulle efterkommes snarest muligt og senest om 5 dage, dvs. efter weekenden.
5. Der sørges for at de to heste blev adskilt fra tyre med horn. Pålæg skulle efterkommes inden for to dage.
6. Der sørges for at heste og kreaturer ikke kunne komme til skade af staldinventar i staldens bagerste fællesboks med 4 tyre og 2 heste. Pålæg skulle efterkommes inden for to dage.
7. Der sørges for beskæring af plagens hove på begge forben. Pålæg skulle efterkommes indenfor 7 dage.

...

Samlet konklusion

Når det ovennævnte lægges til grund, finder undertegnede, at Ts opstaldede kreaturer og heste, ved at gå under de beskrevne forhold ikke har været behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe, ligesom de ikke har været behandlet omsorgsfuldt, herunder huset og passet i overensstemmelse med deres behov. Det vurderes, at T har overtrådt dyrevelfærdslovens §§ 2, 3, og 18 samt bekendtgørelserne om mindstekrav til hold af kvæg og heste.”

Retsgrundlag

Dyrevelfærdsloven (tidligere dyreværnsloven)

Dyreværnsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 20 af 11. januar 2018, der var gældende på geringsstidspunktet i forhold 1, bestemte bl.a.:

”§ 1. Dyr er levende væsener og skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.

§ 2. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

§ 3. Rum eller arealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses, jf. § 2. Det skal herunder sikres, at dyret har den fornødne bevægelsesfrihed

også under optagelse af foder og drikke og ved hvile. Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov.

...

§ 21. Behandles dyr uforsvarligt, kan politidirektøren give den ansvarlige pålæg om dyrets behandling. Er dyret sygt eller kommet uhelbredeligt til skade, kan politidirektøren meddele pålæg om aflivning af dyret, hvis det vil medføre unødigt lidelse at lade det leve.

Stk. 2. Pålæg skal meddeles skriftligt. Inden der meddeles pålæg, skal politidirektøren indhente en erklæring fra en dyrlæge og om fornødent fra Fødevarestyrelsen. Endvidere skal den, der har ansvaret for dyret, have lejlighed til at udtale sig.

...

§ 24. Politiet har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til et dyrehold. Politiet kan om fornødent tage en sagkyndig med.

§ 24 a. Miljø- og fødevarerministeren kan fastsætte regler om, at personer ansat i eller under Miljø- og Fødevarerministeriet og privatpraktiserende dyrlæger, der af Fødevarestyrelsen er bemyndiget hertil, kan foretage kontrol med henblik på beskyttelse af dyrs velfærd.

...

Stk. 3. Personer ansat i eller under Miljø- og Fødevarerministeriet og privatpraktiserende dyrlæger, der af Fødevarestyrelsen er bemyndiget hertil, har, i det omfang varetagelsen af kontrolopgaver som nævnt i stk. 1 og 2 kræver det, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme, lokaliteter, transportmidler og dokumenter. Det samme gælder sagkyndige fra Europa-Kommissionen i samarbejde med de nævnte personer.

...

Stk. 5. Politiet yder om nødvendigt bistand hertil. Miljø- og fødevarerministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

...

§ 24 b. Miljø- og fødevarerministeren kan meddele de påbud og forbud, der anses for nødvendige for at sikre overholdelsen af loven eller regler fastsat i medfør af loven eller af Den Europæiske Unions forordninger om forsvarlig behandling af dyr og om beskyttelse af dyrs velfærd. Påbud og forbud skal meddeles skriftligt. Endvidere skal den, der har ansvaret for dyret, have lejlighed til at udtale sig, før et påbud eller forbud meddeles.

...

Stk. 3. Der kan ikke meddeles påbud eller forbud efter stk. 1, hvis den ansvarlige for dyreholdet i forvejen er meddelt pålæg efter § 21 vedrørende samme forhold. Et påbud eller forbud meddelt i medfør af stk. 1 bortfalder, hvis der efterfølgende udstedes pålæg efter § 21 vedrørende samme forhold.

...

§ 28. Den, som ved overanstrengelse, vanrøgt eller på anden måde behandler dyr ufor-
svarligt, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

...

Stk. 9. Ved udmåling af straf efter denne lov eller efter regler fastsat i medfør af stk. 7
og 8 anses det som en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbin-
delse med udøvelse af erhverv, herunder dyretransporter. Tilsvarende gælder, hvis over-
trædelsen er begået mod dyr, der benyttes under udførelsen af offentlig tjeneste eller
hverv eller i anledning af samme.

...

§ 29. Den, der ved dom findes skyldig i mishandling eller grovere uforvarlig behand-
ling af dyr, kan ved dommen for bestandig eller for et nærmere fastsat tidsrum fraken-
des retten til at eje, bruge, passe eller slagte eller i det hele beskæftige sig personligt
med dyr. Det samme gælder den, der efter tidligere at have gjort sig skyldig i uforvar-
lig behandling af dyr på ny findes skyldig i sådan overtrædelse. Forbuddet kan begræn-
ses til at angå bestemte arter af dyr. Overtrædelse af forbuddet straffes med bøde eller
fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 2. Frakendelse kan ske betinget, hvis ubetinget frakendelse af retten til at eje, bru-
ge, passe eller slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr efter stk. 1 vil stå
i misforhold til den begåede lovovertrædelse og omstændighederne ved denne. Fraken-
delsen kan begrænses til at angå bestemte arter af dyr.

Stk. 3. Betinget frakendelse sker, på vilkår af at den pågældende i en prøvetid på 3 år,
der regnes fra endelig dom, ikke overtræder dyreværnslovgivningen under sådanne om-
stændigheder, at den pågældende skal frakendes retten til at eje, bruge, passe eller slagte
eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr, jf. stk. 1 og 2.

Stk. 4. Den, der ved dom findes skyldig i mishandling, grovere uforvarlig behandling
eller uforvarlig behandling af dyr, skal ubetinget frakendes retten til at eje, bruge, passe
eller slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr, hvis den pågældende tidli-
gere er frakendt retten til at eje, bruge, passe eller slagte eller i det hele beskæftige sig
personligt med dyr betinget efter stk. 2 og i prøvetiden har begået et nyt forhold, der in-
debærer en rettighedsfrakendelse. Forbuddet kan begrænses til at angå bestemte arter af
dyr.

Stk. 5. Ubetinget frakendelse efter stk. 4 sker for et nærmere fastsat tidsrum, der regnes
fra endelig dom, eller for bestandig. Overtrædelse af forbuddet straffes med bøde eller
fængsel indtil 6 måneder.”

Dyrevelfærdsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 61 af 19. januar 2024, der har afløst dyreværns-
loven, og som var gældende på gerningstidspunktet i forhold 2, bestemmer bl.a.:

”§ 2. Dyr er levende væsener og skal behandles forvarligt og beskyttes bedst muligt
mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.

§ 3. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

...

§ 18. Opholdsrum eller opholdsarealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses. Det skal herunder sikres, at dyret har den fornødne bevægelsesfrihed også under optagelse af foder og drikke og ved hvile. Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov.

...

§ 40. Behandles et dyr uforsvarligt, kan politidirektøren give den ansvarlige pålæg om dyrets behandling. Er dyret sygt eller kommet uhelbredeligt til skade, kan politidirektøren meddele pålæg om aflivning af dyret, hvis det vil medføre unødigt lidelse for dyret at lade det leve.

Stk. 2. Pålæg skal meddeles skriftligt. Inden der meddeles pålæg, skal politidirektøren indhente en erklæring fra en dyrlæge fra Fødevarestyrelsen eller om fornødent fra en privatpraktiserende dyrelæge. Endvidere skal den, der har ansvaret for dyret, have lejlighed til at udtale sig.

...

§ 45. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler om tilsyn og kontrol med, at loven eller de i medfør af loven fastsatte regler eller Den Europæiske Unions forordninger om forhold, som er omfattet af denne lov, overholdes.

...

§ 47. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan meddele de påbud og forbud, der anses for nødvendige for at sikre overholdelsen af loven eller regler fastsat i medfør af loven eller af Den Europæiske Unions forordninger om forhold, som er omfattet af denne lov.

...

Stk. 3. Der kan ikke meddeles påbud eller forbud efter stk. 1, hvis politidirektøren i forvejen har meddelt den ansvarlige for dyreholdet pålæg efter § 40 om samme forhold. Et påbud eller forbud meddelt i medfør af stk. 1 bortfalder, hvis politidirektøren efterfølgende meddeler den ansvarlige for dyreholdet pålæg efter § 40 om samme forhold.

...

§ 50. Tilsynsmyndigheden og personer, som er særligt bemyndiget hertil, har til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme, lokaliteter, transportmidler, forretningsbøger og papirer m.v., herunder elektroniske data, for at tilvejebringe oplysninger til brug for løsning af opgaver i henhold til loven eller til regler, som er fastsat i medfør af loven, eller i henhold til Den Europæiske Unions forordninger om forhold, som er omfattet af denne lov.

Stk. 2. Politiet har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til et dyrehold. Politiet kan om fornødent tage en sagkyndig med.

Stk. 3. Politiet yder om nødvendigt tilsynsmyndigheder og særligt bemyndigede personer bistand til adgang i medfør af stk. 1. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler herom.

...

§ 58. Den, som ved overanstrengelse eller vanrøgt eller på anden måde behandler dyr uforsvarligt, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

...

Stk. 12. Ved udmåling af straf efter denne lov eller efter regler fastsat i medfør af stk. 8 og 10 anses det som en skærpende omstændighed, hvis overtrædelsen er begået i forbindelse med udøvelse af erhverv, herunder dyretransporter. Tilsvarende gælder, hvis overtrædelsen er begået mod dyr, der benyttes under udførelsen af offentlig tjeneste eller hvern eller i anledning af samme.

...

§ 60. Den, der ved dom findes skyldig i mishandling eller grovere uforsvarlig behandling af dyr, kan ved dommen for bestandig eller for et nærmere fastsat tidsrum frakendes retten til at eje, bruge, passe eller slagte dyr eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr. Det samme gælder den, der efter tidligere at have gjort sig skyldig i uforsvarlig behandling af dyr på ny findes skyldig i sådan overtrædelse. Forbuddet kan begrænses til at angå bestemte arter af dyr. Overtrædelse af forbuddet straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 2. Frakendelse kan ske betinget, hvis ubetinget frakendelse af retten til at eje, bruge, passe eller slagte dyr eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr efter stk. 1 vil stå i misforhold til den begåede lovovertrædelse og omstændighederne ved denne. Frakendelsen kan begrænses til at angå bestemte arter af dyr.

Stk. 3. Betinget frakendelse sker, på vilkår af at den pågældende i en prøvetid på 3 år, der regnes fra endelig dom, ikke overtræder dyrevelfærdslovgivningen under sådanne omstændigheder, at den pågældende skal frakendes retten til at eje, bruge, passe eller slagte dyr eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr, jf. stk. 1 og 2.

Stk. 4. Den, der ved dom findes skyldig i mishandling, grovere uforsvarlig behandling eller uforsvarlig behandling af dyr, skal ubetinget frakendes retten til at eje, bruge, passe eller slagte dyr eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr, hvis den pågældende tidligere betinget er frakendt retten til at eje, bruge, passe eller slagte dyr eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr og i prøvetiden har begået et nyt forhold, der indebærer en rettighedsfrakendelse. Forbuddet kan begrænses til at angå bestemte arter af dyr.

Stk. 5. Ubetinget frakendelse sker for et nærmere fastsat tidsrum, der regnes fra endelig dom, eller for bestandig. Overtrædelse af forbuddet straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.”

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri har delegeret sine beføjelser efter dyrevelfærdsloven (tidligere dyreværnsloven) til Fødevestyrelsen, jf. § 7, nr. 6, i bekendtgørelse nr. 1721 af 30. november 2020 om Fødevestyrelsens opgaver og beføjelser (tidligere bekendtgørelse

nr. 1614 af 18. december 2018). Ministeren har endvidere bestemt, at Fødevarestyrelsen fører kontrol med veterinære forhold, herunder dyrevelfærd, i medfør af dyrevelfærdsloven (tidligere dyreværnsloven), jf. § 1, nr. 3, i bekendtgørelse nr. 537 af 17. maj 2023 om veterinær kontrol (tidligere bekendtgørelse nr. 31 af 20. januar 2015).

Retssikkerhedsloven

Retssikkerhedslovens § 9 har følgende ordlyd:

”§ 9. Hvis en enkeltperson eller juridisk person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse, kan tvangsindgreb over for den mistænkte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen.

Stk. 2. Reglen i stk. 1 gælder ikke, hvis tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse, hvis der i sagen rettes et tvangsindgreb mod andre end den mistænkte.

Stk. 4. Den mistænkte kan meddele samtykke til fravigelse af stk. 1 og 3. Samtykket skal være skriftligt og skal meddeles på et frivilligt, specifikt og informeret grundlag. Et samtykke kan til enhver tid tilbagekaldes. Meddeler den mistænkte samtykke til fravigelse af stk. 1 og 3, finder reglerne i §§ 2-8 tilsvarende anvendelse ved de i § 1, stk. 1, nævnte tvangsindgreb.”

Retssikkerhedsloven blev gennemført ved lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter. I det oprindelige lovforslag, som blev fremsat den 26. november 2003, havde § 9, stk. 2, følgende ordlyd (Folketingstidende 2003-04, tillæg A, lovforslag nr. L 96, s. 3042):

”§ 9. ...

Stk. 2. Reglen i stk. 1 gælder ikke, hvis tvangsindgrebet alene gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf.”

Af lovforslagets bemærkninger til § 9, stk. 1 og 2, fremgår (Folketingstidende 2003-04, tillæg A, lovforslag nr. L 96, s. 3092 ff.):

” Til stk. 1

Hvis en person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse, indebærer bestemmelsen, at tvangsindgreb over for den mistænkte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene kan gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen. Det gælder, uanset om den mistænkte er en fysisk eller juridisk person.

Den foreslåede bestemmelse afgrænser således anvendelsen af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen i forhold til anvendelsen af indgreb i form af ransagning, beslaglæggelse mv. inden for strafferetsplejen.

Bestemmelsen finder anvendelse i tilfælde, hvor myndigheden forud for f.eks. et kontrolbesøg er bekendt med oplysninger, der kan begrunde, at en person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse.

Endvidere finder bestemmelsen anvendelse i tilfælde, hvor myndigheden i forbindelse med gennemførelsen af f.eks. et kontrolbesøg får kendskab til oplysninger, der kan begrunde, at en person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse.

Efter bestemmelsens ordlyd skal der være tale om, at en person ”med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse”. Der skal således foreligge en mistanke om et strafbart forhold, som kan henføres til én eller flere bestemte personer. At der skal være ”rimelig grund” til en sådan mistanke indebærer, at mistanken skal være baseret på fornødne konkrete, objektive oplysninger i den pågældende sag.

Om dette er tilfældet, må bero på en samlet konkret vurdering i den enkelte situation i overensstemmelse med de principper og retningslinier, der allerede i dag gælder på området.

Er der tale om ren stikprøvekontrol, vil der selvsagt ikke foreligge en mistanke i bestemmelsens forstand.

Det samme gælder i tilfælde, hvor en myndighed f.eks. ønsker at undersøge forhold, som kun muligvis kan give anledning til mistanke - f.eks. på baggrund af generelle erfaringer med en bestemt branche eller virksomhed. En mere almindelig, erfaringsbaseret fornemmelse hos den pågældende myndighed om, at der kan være ”noget galt”, indebærer således ikke, at der efter bestemmelsen foreligger mistanke om et strafbart forhold.

Såfremt den pågældende myndighed f.eks. fra naboer, konkurrenter eller ansatte i virksomheden modtager anmeldelse om forhold, som efter deres karakter er strafbare, må det bero på en konkret vurdering, om der foreligger en mistanke som angivet i bestemmelsen. I den forbindelse må det bl.a. indgå, hvor troværdig anmeldelsen forekommer, hvor konkret de pågældende forhold er angivet, og om der i øvrigt - det vil sige i de oplysninger, som myndigheden herudover er i besiddelse af - er holdepunkter for, at der kan foreligge et strafbart forhold. En anmeldelse vil således ikke i sig selv skabe grundlag for en mistanke som angivet i bestemmelsen, hvis anmeldelsen ikke indeholder bl.a. tilstrækkeligt konkretiserede oplysninger om de pågældende forhold.

I tilfælde, hvor der - bl.a. på grundlag af de anførte retningslinier - ikke med rimelig grund foreligger mistanke om et strafbart forhold, finder bestemmelsen i stk. 1 ikke an-

vendelse. Det betyder, at den foreslåede bestemmelse ikke medfører begrænsninger i de beføjelser, som myndigheden har efter den pågældende særlovgivning.

Må det derimod konstateres, at der foreligger en mistanke af den angivne karakter, indebærer den foreslåede bestemmelse, at tvangsindgreb over for den mistænkte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene kan gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen, jf. dog stk. 2 nedenfor. Det gælder som nævnt, uanset om mistanken foreligger på forhånd - det vil sige før iværksættelsen af det pågældende tvangsindgreb - eller mistanken først opstår efter, at tvangsindgrebet er iværksat (f.eks. i forbindelse med gennemførelsen af et kontrolbesøg).

Det anførte skal imidlertid ses i lyset af, at formålet med den foreslåede bestemmelse som beskrevet ovenfor er at trække en grænse mellem på den ene side de tvangsindgreb, der kan foretages af de enkelte forvaltningsmyndigheder uden for strafferetsplejen, og på den anden side de tvangsindgreb, der alene kan foretages af politiet efter retsplejelovens regler om strafferetsplejen.

I den forbindelse bør der ikke kunne opstå situationer, hvor den pågældende forvaltningsmyndighed er afskåret fra selv at tilvejebringe fornødne oplysninger mv., men hvor det materiale, der foreligger, samtidig er så generelt og ukonkret, at det ikke er muligt at vurdere, om der er grundlag for iværksættelse af straffeprocessuelle indgreb som f.eks. beslaglæggelse. I givet fald ville der være tilfælde, hvor nødvendige oplysninger til brug for kontrol mv. ikke kunne tilvejebringes efter nogen af de gældende regelsæt.

På den baggrund indebærer bestemmelsen, at den pågældende myndighed også i de nævnte tilfælde er berettiget til at anvende sine beføjelser efter særlovgivningen med henblik på at fremskaffe oplysninger i det omfang, det må anses for nødvendigt for, at myndigheden kan vurdere, om der er tale om en sag, som bør overgives til politiet, og for, at politiet kan vurdere, om der - også ud fra ressourcemæssige hensyn - er fornødent grundlag for at iværksætte strafferetlig efterforskning (herunder beslaglæggelse mv.).

Det forudsættes derfor bl.a., at myndigheden - f.eks. ved optælling af den pågældende virksomheds varer eller gennemgang af relevante regnskaber mv. - vil kunne tilvejebringe oplysninger, der gør det muligt nærmere at angive karakteren og omfanget af de forhold, som mistanken vedrører. Hvis f.eks. skattemyndighederne i forbindelse med et kontrolbesøg i en virksomhed konstaterer, at der sælges ulovligt importerede varer, og der i den forbindelse opstår mistanke om, at der foreligger en strafbar overtrædelse af afgiftslovgivningen, vil skattemyndighederne normalt være berettiget til at fortsætte kontrolbesøget i virksomheden, indtil de nævnte oplysninger er tilvejebragt. Tilsvarende vil gælde, hvis skattemyndighederne på baggrund af en anmeldelse har en - ikke nærmere konkretiseret - mistanke om, at en virksomhed f.eks. sælger ulovligt importerede varer. I så fald vil skattemyndighederne således normalt være berettiget til at foretage et kontrolbesøg, der gør det muligt nærmere at angive karakteren og omfanget af de forhold, som mistanken vedrører.

Myndigheden vil derimod ikke tvangsmæssigt kunne skaffe sig oplysninger i et omfang, der rækker videre, end det nævnte hensyn nødvendiggør. Yderligere oplysninger må i stedet fremskaffes af politiet efter retsplejelovens regler om bl.a. beslaglæggelse.

Det forudsættes, at det er den pågældende myndighed selv, der vurderer, om der foreligger den nævnte mistanke om et strafbart forhold, uden at dette spørgsmål i almindelighed overgives til politiets stillingtagen.

Bestemmelsen er alene til hinder for, at den pågældende myndighed i en række tilfælde gennemfører tvangsindgreb omfattet af lovforslagets § 1, stk. 1 og 2. Der vil således efter den foreslåede bestemmelse ikke gælde begrænsninger for, at myndigheden - eventuelt efter aftale med politiet - foretager andre sagsbehandlingsskridt med henblik på den videre behandling af spørgsmål om fastsættelse af straf, f.eks. analyse af indhentede prøver eller en vurdering af de allerede foreliggende oplysninger. Der henvises til pkt. 3.6.3 i de almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen vil kunne indebære, at en myndighed, som i forbindelse med et kontrolbesøg mv. får mistanke om et strafbart forhold, vil være afskåret fra at benytte en eventuel hjemmel i lovgivningen til umiddelbart at beslaglægge relevante beviser (f.eks. regnskabsbilag, andre dokumenter mv.). Myndigheden må i så fald søge at indhente vedkommendes samtykke til - uanset den opståede mistanke om strafbart forhold - at beslaglægge de pågældende effekter, jf. bestemmelsen i lovforslagets § 9, stk. 3. Hvis et sådant samtykke ikke kan opnås, forudsættes det, at myndigheden - såfremt den finder tilstrækkelig anledning til straks at tilkalde politiet med henblik på gennemførelse af en beslaglæggelse efter de straffeprocessuelle regler i retsplejeloven - vil have ret til at forblive på stedet for at sikre eventuelle beviser, indtil politiet møder frem.

Bestemmelsen indebærer, at anvendelsen af tvangsindgreb kun udelukkes med hensyn til det eller de forhold, hvor der er en mistanke om, at parten har begået et strafbart forhold. Myndigheden vil derfor uden særlige begrænsninger kunne anvende sine kontrolbeføjelser mv. med henblik på at kontrollere andre forhold, som ikke er omfattet af mistanken.

Som eksempel kan nævnes tilfælde, hvor Arbejdstilsynet i forbindelse med et kontrolbesøg i en virksomhed konstaterer, at der er begået en strafbar overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen, idet arbejdet ved en bestemt maskine ikke udføres sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Arbejdstilsynet vil efter lovforslagets § 9, stk. 1 - når mistanken er konkretiseret således, at der er "rimelig grund" til mistanken, jf. ovenfor - være afskåret fra at undersøge dette forhold nærmere, men vil være berettiget til at undersøge andre forhold, herunder f.eks. andre maskiner. L det pågældende eksempel vil Arbejdstilsynet normalt heller ikke være afskåret fra at gennemføre et nyt kontrolbesøg hos virksomheden f.eks. 14 dage senere for at påse, om arbejdet ved den omhandlede maskine, på dette tidspunkt udføres sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Den omstændighed, at maskinen ikke opfyldte arbejdsmiljøreglerne under det tidligere besøg, vil således ikke i almindelighed i sig selv indebære, at der forud for det efterfølgende kontrolbesøg vil være rimelig grund til mistanke om, at maskinen fortsat ikke opfylder reglerne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.6 i de almindelige bemærkninger.

Om adgangen til under visse betingelser at gennemføre tvangsindgreb uden for straffetsplejen med henblik på undersøgelse mv. af det eller de samme forhold, som er omfattet af en mistanke om en strafbar overtrædelse af reglerne på det pågældende område, henvises til lovforslagets § 9, stk. 2, og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til stk. 2

Bestemmelsen indebærer, at bestemmelsen i lovforslagets § 9, stk. 1, ikke finder anvendelse, hvis tvangsindgrebet alene gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf.

Hvis formålet med et tvangsindgreb alene er at indsamle oplysninger til brug for andre spørgsmål end fastsættelse af straf, vil indgrebet således kunne gennemføres over for en person, som mistænkes for et strafbart forhold, selv om de oplysninger, der søges tilvejebragt, vedrører det eller de forhold, som mistanken omfatter.

Som eksempel kan nævnes tilfælde, hvor skattemyndighederne ønsker at anvende beføjelserne i skattekontrolloven med henblik på den løbende skattemæssige ligning, uanset at vedkommende person med rimelig grund mistænkes for at have begået et strafbart forhold, der vedrører de samme omstændigheder, som skatteligningen angår.

Et andet eksempel kan være, at fødevaremyndighederne - uanset at en person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar overtrædelse af fødevarerlovgivningen ved at have produceret en vare, der indeholder sundhedsfarlige stoffer - ønsker at anvende tvangsindgreb med henblik på meddelelse af påbud om destruktion af de sundhedsfarlige varer.

Et tredje eksempel kan være, at Arbejdstilsynet efter en arbejdsulykke finder det nødvendigt at gennemføre tvangsindgreb med henblik på meddelelse af påbud om etablering af sikkerhedsmæssigt forsvarlige arbejdsforhold, uanset at arbejdsgiveren med rimelig grund kan mistænkes for at have begået et strafbart forhold.

I en række tilfælde, hvor der er rimelig grund til mistanke om et strafbart forhold, vil der foreligge en situation, hvor myndigheden kan have brug for oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, til brug for behandlingen af spørgsmål, der ikke vedrører fastsættelse af straf - som f.eks. udstedelse af påbud eller forbud eller inddragelse mv. af en tilladelse - og hvor myndigheden samtidig er opmærksom på, at der som supplement eller alternativ til iværksættelse af sådanne ikke-strafferetlige foranstaltninger også kan blive tale om at forfølge spørgsmålet om straf (enten ved at myndigheden selv har mulighed for i givet fald at afgøre sagen med et bødeforelæg eller ved at anmelde forholdet til politiet).

Som anført indebærer den foreslåede bestemmelse, at et tvangsindgreb kan gennemføres (eller fortsættes), hvis formålet med at tilvejebringe de pågældende oplysninger alene er at behandle andre spørgsmål end fastsættelse af straf. Vil formålet med tvangsindgrebet (også) være at tilvejebringe oplysninger til brug for spørgsmål om fastsættelse af straf, vil myndigheden derimod kun kunne gennemføre et tvangsindgreb efter regler uden for strafferetsplejen, såfremt den mistænkte meddeler samtykke, jf. bestemmelsen i stk. 4.

Ved fastlæggelsen af, hvad der vil være formålet med et tvangsindgreb, bemærkes i den forbindelse, at det ofte vil være relevant for en myndighed med henblik på varetagelsen af sine tilsyns- og kontrolopgaver mv. gennem et kontrolbesøg at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf - og dette uafhængigt af, at de pågældende oplysninger også kan anvendes ved en efterfølgende vurdering af, om der er anledning til at forfølge spørgsmålet om fastsættelse af straf.

Udtrykket ”hvis et tvangsindgreb alene gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf” skal derfor forstås således, at en myndighed efter lovforslagets § 9, stk. 2, vil kunne gennemføre et tvangsindgreb, hvis det kan lægges til grund, at det ville være et naturligt og sagligt begrundet led i sagens behandling også at gennemføre det pågældende tvangsindgreb, såfremt der ikke kunne blive tale om efterfølgende eventuelt (tillige) at forfølge spørgsmålet om fastsættelse af straf. At myndigheden muligvis samtidig er opmærksom på, at oplysningerne også vil kunne være relevante ved en eventuel senere straffesag, er i den forbindelse uden betydning.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger i pkt. 3.6.”

Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget, som den 27. maj 2004 afgav betænkning over lovforslaget. Heraf fremgår bl.a. (Folketingstidende 2003-04, tillæg B, betænkning over lovforslag nr. L 96, s. 2142 ff.):

”3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Udvalget indstiller lovforslaget til vedtagelse med de stillede ændringsforslag.

...

5. Udvalget er enig med justitsministeren i, at forvaltningsmyndighederne ikke bør kunne omgå retsplejelovens regler ved – med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for en straffesag – at anvende kontrolbeføjelser i særlovgivningen, der ikke på samme måde som retsplejelovens regler varetager de særlige retssikkerhedsmæssige hensyn, der gør sig gældende, når en person mistænkes for at have begået et strafbart forhold.

Samtidig lægger udvalget vægt på, at forvaltningsmyndighederne med henblik på varetagelse af deres administrative tilsyns- og kontrolopgaver fortsat skal kunne gennemføre kontrolbesøg eller andre tvangsindgreb, også selv om de pågældende enkeltpersoner eller virksomheder med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse.

Udvalget finder det derfor vigtigt, at forvaltningsmyndigheder som f.eks. fødevaremyndigheder, miljømyndigheder, skattemyndigheder og Arbejdstilsynet efter lovforslaget fortsat kan gennemføre kontrolbesøg med henblik på bl.a. udstedelse af påbud og forbud – også selv om det under kontrolbesøget står den pågældende myndighed klart, at der kan være tale om en strafbar lovovertrædelse. Lovforslaget vil således i intet tilfælde være til hinder for gennemførelsen af et kontrolbesøg, hvis det er naturligt og sagligt begrundet som led i udførelsen af en myndigheds tilsyns- og kontrolopgaver.

Udvalget lægger også vægt på, at en forvaltningsmyndighed fortsat vil være berettiget til uden særlige begrænsninger at anvende sine beføjelser efter særlovgivningen til at foretage kontrolbesøg m.v. i det omfang, det må anses for nødvendigt for, at myndigheden kan vurdere, om der er tale om en sag, som bør overgives til politiet, og for, at politiet

kan vurdere, om der – også ud fra ressourcemæssige hensyn – er fornødent grundlag for at iværksætte strafferetlig efterforskning.

Herudover har udvalget noteret sig, at lovforslaget ikke vil være til hinder for, at myndighederne fortsat kan gennemføre særlige kontrolkampagner m.v. – f.eks. baseret på generelle erfaringer med en bestemt branche.

Udvalget støtter justitsministerens ændringsforslag, der – ved at ordet ”alene” udgår af bestemmelserne i § 9, stk. 2, og § 10, stk. 2 – tydeliggør, at oplysninger, som er tilvejebragt under en myndigheds varetagelse af tilsyns- og kontrolopgaver, vil kunne anvendes ved en eventuel efterfølgende straffesag. Det vil bl.a. sige, at lovforslaget ikke er til hinder for, at forvaltningsmyndighederne overlader politiet materiale, herunder fotografiske optagelser, prøver m.v., som myndighederne har tilvejebragt i forbindelse med deres tilsyns- og kontrolvirksomhed.

...

4. Ændringsforslag med bemærkninger *Ændringsforslag*

...

Til § 9

4) I stk. 2 udgår ordet ”alene”.

[Præcisering]

...

Bemærkninger

...

Til nr. 4 og 5

I forbindelse med lovforslagets behandling er der rejst spørgsmål om den præcise formulering af lovforslagets § 9.

Bl.a. er det blevet anført, at det ikke er hensigtsmæssigt, at lovforslagets § 9, stk. 2, er formuleret således, at en myndighed i tilfælde, hvor der er rimelig grund til mistanke om et strafbart forhold, alligevel kan gennemføre et kontrolbesøg eller andet tvangsindgreb, hvis tvangsindgrebet ”alene” gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf. Det er således blevet anført, at ordet ”alene” ikke bør indgå i bestemmelsens formulering.

Justitsministeriet er enig i, at det kan give anledning til tvivl, hvorledes der opnås den mest hensigtsmæssige formulering af lovforslaget § 9.

På baggrund af de synspunkter, der er blevet fremsat om dette spørgsmål i forbindelse med lovforslagets behandling, har Justitsministeriet derfor på ny overvejet formuleringen af bestemmelsen.

I det følgende gengives hovedindholdet af disse overvejelser:

Bestemmelsen i lovforslagets § 9 bygger på hensynet til ikke at omgå strafferetsplejens regler om adgangen til at foretage tvangsindgreb i straffesager. Synspunktet er således,

at tvangsindgreb i form af ransagning, beslaglæggelse m.v. bør ske efter retsplejelovens regler, i det omfang det er et formål hermed at tilvejebringe oplysninger til brug for en straffesag mod en mistænkt person. Det indebærer efter Justitsministeriets opfattelse, at kontrol- og tilsynsmyndigheder ikke – medmindre den mistænkte person meddeler samtykke, jf. lovforslagets § 9, stk. 4 – skal kunne foretage kontrolbesøg m.v. efter regler inden for det enkelte forvaltningsområde, hvis formålet eller en del af formålet hermed er at tilvejebringe oplysninger til brug for en straffesag.

Dette er baggrunden for, at lovforslagets § 9, stk. 2, er formuleret således, at tvangsindgreb uden for strafferetsplejen – i tilfælde, hvor der er rimelig grund til mistanke om et strafbart forhold – kan gennemføres, ”hvis tvangsindgrebet alene gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf”.

Imidlertid kan der rejses det spørgsmål, om denne formulering er fuldt ud hensigtsmæssig i forhold til de – i praksis formentlig ofte forekommende – tilfælde, hvor det vil være relevant gennem et kontrolbesøg hos en borger eller virksomhed, som mistænkes for et strafbart forhold, at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf, men hvor det tillige vil kunne være relevant efterfølgende at anvende sådanne oplysninger ved en undersøgelse og vurdering af, om der skal pålægges straf i forhold til den mistænkte borger eller virksomhed.

Med lovforslagets § 9, stk. 2, og bemærkningerne til denne bestemmelse lægges der op til, at der også i disse tilfælde kan gennemføres et kontrolbesøg m.v.

Justitsministeriet er i den forbindelse blevet opmærksom på, at den nuværende formulering af lovforslagets § 9, stk. 2, kan give det forkerte indtryk, at bestemmelsen desuden – med formuleringen ”alene gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf” - skulle tilsigte at begrænse mulighederne for under en straffesag at anvende oplysninger, som er tilvejebragt under et kontrolbesøg m.v., der i overensstemmelse med det ovenfor anførte er gennemført med et lovligt formål.

Da en sådan begrænsning ifølge lovforslagets bemærkninger ikke er tilsigtet, foreslås det, at ordet ”alene” i § 9, stk. 2, udgår.

Forslaget vil ikke ændre ved, at et tvangsindgreb i tilfælde, hvor der er rimelig grund til mistanke om et strafbart forhold, ikke kan gennemføres med det formål – eller med bl.a. det formål – at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af en straffesag. Ændringsforslaget vil imidlertid præcisere, at lovforslagets § 9 ikke begrænser den gældende adgang til efterfølgende at anvende oplysninger, der er tilvejebragt under et kontrolbesøg eller andet tvangsindgreb, ved behandlingen af spørgsmål om fastsættelse af straf.”

Anbringender

T har anført navnlig, at Fødevarestyrelsen og politiets besøg på hendes ejendom var ransagninger, og at der var grundlag for en konkret mistanke mod hende om strafbart forhold både på tidspunktet for ransagningen den 27. april 2020 og på tidspunktet for ransagningen den 15.

september 2021. Tvangsindgreb over for hende kunne som følge heraf alene gennemføres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 73 om ransagning. Landsretten burde derfor ikke have tilladt anvendelse af de bevismidler, der blev indhentet ved ransagningerne.

Der foreligger ikke en undskyldelig misforståelse af retsgrundlaget, idet politiet forud for begge ransagninger måtte indse, at indgrebene rettede sig mod en mistænkt. Der er tale om forsætlig omgåelse af pligten til indhentelse af forudgående retskendelse.

Ransagningernes øjemed ville ikke være blevet forspildt, hvis man havde afventet retskendelse. Dette understreges af, at politiet ikke ransagede straks efter modtagelsen af anmeldelserne.

Landsretten har ikke vurderet, om der hos politiet forelå en undskyldelig misforståelse af retsgrundlaget, eller om der var tale om forsætlig omgåelse af retsplejeloven. Landsretten har desuden ikke afvejet retsbruddets grovhed over for bevisets betydning og sagens karakter.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at de kontrolbesøg, som Fødevarestyrelsen gennemførte, havde hjemmel i dyrevelfærdslovens § 50 (tidligere dyreværnslovens § 24 a, stk. 3), og at de blev gennemført i overensstemmelse med reglerne i retssikkerhedslovens § 9. De beviser, der blev fremskaffet under kontrolbesøgene, var lovligt tilvejebragt.

Formålet med kontrolbesøgene var i begge tilfælde at føre tilsyn med dyrevelfærden. Fødevarestyrelsen var som tilsynsmyndighed forpligtet til at reagere, og oplysningerne i henvendelserne var ikke tilstrækkeligt underbyggede og konkrete til, at politiet kunne have fået en ransagningskendelse. Fødevarestyrelsen var også berettiget til at fortsætte kontrolbesøgene, herunder at dokumentere forholdene på stedet.

Hvis Højesteret finder, at der burde have været indhentet en ransagningskendelse, må beviserne anses for at være ulovligt indhentet, men beviserne kunne under alle omstændigheder anvendes under sagen. Straffesagen har efter en helhedsvurdering været retfærdig og i overensstemmelse med artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

T er med rette idømt en ubetinget fængselsstraf, og straffen er passende fastsat. Skærpelespåstanden er nedlagt for at stille Højesteret frit.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstillinger

Fødearestyrelsen og Nordjyllands Politi undersøgte sammen Ts husdyrbesætning i stalde, lader og kalvehytter på hendes ejendom den 27. april 2020 og igen den 15. september 2021.

Under kontrolbesøgene foretog Fødearestyrelsen foto- og videooptagelser af dyrene og de steder, hvor dyrene opholdt sig. Ved begge besøg indstillede Fødearestyrelsen til politiet, at der blev udstedt påbud til T. Det fremgår endvidere af styrelsens udtalelser til politiet, at styrelsen fandt, at der var tale om uforsvarlig behandling af dyr og overtrædelser af regler i bl.a. dyreværnsloven og dyrevelfærdsloven.

Ved landsrettens dom blev T i det væsentlige fundet skyldig i overensstemmelse med anklageskriftet i overtrædelse af dyreværnsloven og dyrevelfærdsloven ved at have behandlet et antal kreaturer og heste uforsvarligt. Straffen blev fastsat til fængsel i 50 dage, der omfattede en betinget straf på fængsel i 10 dage idømt den 21. oktober 2019, og T blev frataget retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med produktionsdyr (inklusive heste) i en periode på 2 år fra endelig dom.

Sagen angår for Højesteret i første række, om undersøgelserne på Ts ejendom, herunder de nævnte foto- og videooptagelser, blev foretaget i strid med retssikkerhedslovens § 9. Hvis dette er tilfældet, skal der tages stilling til, om sagen skal hjemvises. Hvis sagen ikke hjemvises, er parterne enige om rettighedsfrakendelsen, og der skal i så fald alene tages stilling til anklagemyndighedens påstand om skærpelse af straffen.

Lovligheden af undersøgelserne

Dyrevelfærdsloven (tidligere – indtil 1. januar 2021 – dyreværnsloven) indeholder regler om udstedelse af påbud og om adgang til private ejendomme og dyrehold.

Efter dyrevelfærdslovens § 40, stk. 1 og 2 (tidligere dyreværnslovens § 21, stk. 1 og 2) kan politidirektøren – efter at have indhentet en erklæring fra en dyrlæge, som udgangspunkt fra Fødearestyrelsen – give pålæg om et dyrs behandling, hvis dyret behandles uforsvarligt.

I medfør af lovens § 47, stk. 1 og 3 (tidligere dyreværnslovens § 24 b, stk. 1 og 3) kan ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri meddele de påbud og forbud, der anses for nødvendige for at sikre overholdelsen af loven, medmindre politidirektøren i forvejen har meddelt den ansvarlige for dyreholdet pålæg om samme forhold efter § 40.

Ifølge dyrevelfærdslovens § 50, stk. 1 (tidligere dyreværnslovens § 24 a, stk. 3) har tilsynsmyndigheden til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme, lokaliteter mv. for at tilvejebringe oplysninger til brug for løsning af opgaver i henhold til loven eller regler, som er fastsat i medfør af loven. Ifølge § 50, stk. 2 (tidligere dyreværnslovens § 24) har politiet til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til et dyrehold, hvis det skønnes nødvendigt. Efter § 50, stk. 3 (tidligere dyreværnslovens § 24 a, stk. 5) yder politiet om nødvendigt tilsynsmyndigheder bistand til adgang i medfør af stk. 1.

Beføjelserne efter dyrevelfærdslovens § 47 og § 50, stk. 1, er ved bekendtgørelse henlagt til Fødevarestyrelsen.

Retssikkerhedslovens § 9, stk. 1, bestemmer, at hvis en person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse, kan tvangsindgreb over for den mistænkte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen. Ifølge stk. 2 gælder dette ikke, hvis tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf.

Højesteret finder, at retssikkerhedslovens § 9 efter sin ordlyd og forarbejder – navnlig Folketings Tidende 2003-04, tillæg B, s. 2144 – må forstås således, at bestemmelsen ikke er til hinder for, at en myndighed uden retskendelse gennemfører et kontrolbesøg, hvis det er sagligt begrundet som led i udførelsen af myndighedens tilsyns- og kontrolopgaver. Fødevarestyrelsen og politiet kan således i medfør af dyrevelfærdsloven foretage husundersøgelse og undersøgelse af andre lokaliteter på en ejendom med henblik på f.eks. at udstede påbud, uanset om påbuddet angår forhold, der tillige kan indebære en strafbar overtrædelse af dyrevelfærdsloven. Bestemmelsen er heller ikke til hinder for, at myndighederne dokumenterer forhold på

ejendommen med henblik på udstedelse af påbud mv., selv om det står klart, at dokumentationen også vil kunne benyttes som bevismiddel i en eventuel straffesag.

Højesteret finder, at Fødevarestyrelsen i den foreliggende sag havde hjemmel i dyrevelfærdslovens § 50, stk. 1 og 3 (tidligere dyreværnslovens § 24 a, stk. 3 og 5) til at foretage kontrolbesøg på Ts ejendom med politiets bistand, og at politiet havde en selvstændig adgang til at foretage kontrolbesøg i medfør af dyrevelfærdslovens § 50, stk. 2 (tidligere dyreværnslovens § 24). Styrelsen og politiet havde endvidere hjemmel til at udstede påbud, hvis dyr blev behandlet uforsvarligt, eller det i øvrigt var nødvendigt for at sikre overholdelsen af loven.

Kontrolbesøgene på Ts ejendom den 27. april 2020 og den 15. september 2021 skete på Fødevarestyrelsens foranledning på baggrund af henvendelserne fra X Kommune og Dyrenes Beskyttelse, der gav udtryk for bekymring for dyrenes forhold på ejendommen. Besøgene skete med henblik på at konstatere, om forholdene for dyrene var i overensstemmelse med kravene i bl.a. dyrevelfærdsloven (tidligere dyreværnsloven) og – hvis dette ikke var tilfældet – at udstede påbud om at bringe forholdene i overensstemmelse med loven. Foto- og videotagelserne må anses for at være et sagligt led i sagsbehandlingen med henblik på at dokumentere, at der var grundlag for at udstede påbud.

Højesteret finder herefter, at det ikke var i strid med retssikkerhedslovens § 9, at Fødevarestyrelsen med politiets bistand gennemførte kontrolbesøgene, herunder at Fødevarestyrelsen foretog de nævnte foto- og videotagelser. Materialet fra kontrolbesøgene kunne således indgå i straffesagen som lovligt tilvejebragte beviser.

Højesteret tager derfor ikke Ts hjemvisningspåstand til følge.

Straffastsættelse

Højesteret finder, at straffen er passende fastsat.

Konklusion

Højesteret stadfæster landsrettens dom.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.